



**Către: Radu MARIAN**  
**Președintele comisiei parlamentare economie, buget și finanțe**

**Copie: Dumitru ALAIBA**  
**Ministrul Dezvoltării Economice și Digitalizării**

**Ion LUPAN**  
**Șeful Secretariatului Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru**

Nr. 72 din 27 iulie 2023

**Ref.: Opinia AmCham Moldova asupra proiectului de lege nr. 242/2023 pentru modificarea unor acte normative (reglementarea relațiilor între asociații/fondatorii societăților comerciale)**

Stimate domnule Marian,

Vă salutăm din numele Asociației Patronale „Camera de Comerț Americană din Moldova” („AmCham”).

Prin prezenta scrisoare, vă prezentăm comentariile AmCham asupra proiectului de lege nr. 242/2023 pentru modificarea unor acte normative (reglementarea relațiilor între asociații/fondatorii societăților comerciale) expuse inclusiv în cadrul ședinței de consultări publice organizate de către comisia parlamentară economie, buget și finanțe pe data de 24 iulie.

**1. Solicităm respectuos expunerea art. III, punctul 10 din proiectul de lege în următoarea redacție:**

**„Articolul 13<sup>1</sup>. Convenția de arbitraj**

- (1) Statutul poate cuprinde o convenție de arbitraj pentru litigiile ce se referă la raporturile reglementate de prezenta lege apărute între asociați sau între asociați și societate, inclusiv cele care țin de validitatea hotărârilor adoptate de adunarea generală sau consiliul societății.
- (2) Hotărârea privind includerea, modificarea sau excluderea convenției de arbitraj în/din statut se adoptă cu votul unanim al asociațiilor.
- (3) Se consideră că terțul care a dobândit calitatea de sau a devenit asociat, a consimțit irevocabil la convenția de arbitraj în cazul în care, la data dobândirii/devenirii:
  - a) a cunoscut despre existența convenției de arbitraj; sau
  - b) în Registrul de stat al persoanelor juridice era notat faptul existenței convenției de arbitraj în statut.”.

**Argumentare**

AmCham salută faptul reglementării în proiectul de lege a unor norme speciale care reglementează expres posibilitatea de a include o convenție de arbitraj în statutul societăților, solicitând totuși considerarea expunerii normei într-o redacție cât mai apropiată celei inițial propuse de către AmCham în cadrul consultărilor publice.



Reglementarea posibilității de a avea o convenție de arbitraj în actul de constituire al unui SRL vine să promoveze soluționarea pe cale alternativă a unei categorii specifice de litigii. Acest fapt va elibera din povara instanțelor de judecată, precum și va contribui la eficientizarea soluționării litigiilor între subiecții menționați mai sus.

De asemenea, modificarea dată susține implementarea obiectivului privind îmbunătățirea cadrului normativ în materia arbitrajului.<sup>1</sup> Alternativ, o asemenea reglementare va determina mai mulți investitori străini să investească în sau să înregistreze SRL-uri în Republica Moldova.

Asociații vor decide prevederile exprese ale convenției de arbitraj. În mod normal, o asemenea convenție ar putea acoperi următoarele litigii (toate sau doar unele din ele, menționate expres în statut):

- Litigiile dintre asociați;
- Litigiile dintre asociați și societate;
- Litigiile menționate mai sus în care sunt implicați foștii asociați ai societății, atâta timp cât aceste litigii se referă la raporturi reglementate de legea nr. 135/2007 și rezultă din convenția de arbitraj prevăzută în statut.

**Insistăm totodată asupra faptului că includerea, modificarea sau excluderea convenției de arbitraj în/din actul de constituire trebuie să se decidă cu votul a 100% din asociați. Este o măsură mai strictă decât cele conținute în legile altor state pentru a evita speculații precum că o convenție arbitrală ar fi obligatorie pentru cineva care nu o votează (adică, în lipsă de consimțământ).**

**De asemenea, susținem că existența unei convenții arbitrale ar trebui de asemenea notată în Registrul de stat al persoanelor juridice.** Notarea ar trebui să fie în următoarea formă: „*în actul de constituire este inclusă convenția de arbitraj*”. Astfel, asociații noi vor cunoaște despre existența acesteia și o vor accepta implicit prin a obține titlul de asociat în societate.

**Alternativ, sa va considera că noul asociat a consimțit irevocabil la convenția de arbitraj, dacă acesta a cunoscut despre ea la data dobândirii părții sociale.**

Prezumția absolută de consimțământ este necesară pentru ca, convenția arbitrală să treacă testul Convenției de la New York și să poată fi recunoscută în alt stat.

Propunerile de completare sunt în linie cu prevederile și practicile similare existente în alte state.

### ***Experiența Germaniei și Austriei***

În Germania este o normalitate ca litigiile între asociați sau asociați și societate să fie examinate în procedură arbitrală. În acest sens, părțile pot include o convenție de arbitraj în actul de constituire a societății. Arbitrabilitatea acestei categorii de litigii nu este o problemă și a fost susținută inclusiv de către

---

<sup>1</sup> Pct. 2.4.2, Legea nr. 211/2021 pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia.



instanțele de judecată din această țară.<sup>2</sup> Sunt arbitrabile atât litigiile cu pretenții patrimoniale (cu interes economic), cât și cele care nu sunt cu „interes economic” (i.e., acțiuni în nulitate a hotărârii adunării generale adoptate de asociații unui SRL).<sup>3</sup>

Experiența Austriei este similară cu cea a Germaniei. Convențiile arbitrale sunt folosite în textul multor acte de constituire ale SRL-urilor. Arbitrabilitatea convențiilor arbitrale în cadrul actului de constituire a societății a fost susținută inclusiv în practica judiciară.<sup>4</sup>

Deși în Germania și Austria se face uz de procedura arbitrală pentru soluționarea litigiilor arbitrale corporative, o astfel de posibilitate nu este expres reglementată de lege.

### **Experiența Elveției**

Experiența Elveției este mult mai apropiată de ceea ce s-ar putea implementa în Republica Moldova. Începând cu 1 ianuarie 2023, au intrat în vigoare modificări legislative similare celor care se propun în proiectul de modificare a legea nr. 135/2007.

Codul civil din Elveția conține o prevedere specifică prin care se prevede posibilitatea de a include o convenție de arbitraj în actul de constituire a societății.<sup>5</sup> Pentru noii asociați ai societății nu este nevoie de o declarație specială cu privire la acceptarea convenției de arbitraj. Aceasta se votează cu o majoritate de 2/3 din voturile asociaților.<sup>6</sup>

**2. Se propune excluderea textului „și de entitățile care se încadrează în categoria entităților mari, potrivit art. 4 din Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017” din art. 46 alin. (4) lit. c) al Legii nr. 234/2016 cu privire la depozitarul central unic al valorilor mobiliare.**

### **Argumentare**

Legea nr. 234/2016 cu privire la depozitarul central unic al valorilor mobiliare (DCU) stabilește:

- a) emitenții care **au dreptul** să transmită registrul deținătorilor valorilor mobiliare către DCU (art. 5 alin. (1));
- b) emitenții care **sunt obligați** să transmită registrul deținătorilor valorilor mobiliare către DCU (art. 46 alin. (4)).

<sup>2</sup> Pentru mai multă informație a se vedea Christian Dube and Philip Wimalasena, 'Part IV: Selected Areas and Issues of Arbitration in Germany, Arbitration of Corporate Law Disputes in Germany', in Patricia Nacimiento, Stefan M. Kröll, et al. (eds), Arbitration in Germany: The Model Law in Practice (Second Edition), 2nd edition (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2015) p. 927 – 961.

<sup>3</sup> A se vedea Curtea Federală de Justiție a Germaniei (Bundesgerichtshof – 'BGH'), Decizia din 6 aprilie 2009, II ZR 255/08 - <https://openjur.de/u/73237.html> A se vedea, de asemenea, Decizia Înaltei Curți Regionale din Bavaria din 10 octombrie 2022, 101 SchH 46/22.

<sup>4</sup> Pentru mai multe informații a se vedea Stefan Weber and Ewald Oberhammer, 'Chapter I: The Arbitration Agreement and Arbitrability - The Arbitration of Corporate Disputes in Limited Liability Companies', in Gerold Zeiler, Irene Welsler, et al. (eds), Austrian Yearbook on International Arbitration 2010, Austrian Yearbook on International Arbitration, Volume 2010 (© Manz'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung; Manz'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung 2010) p. 25 – 41.

<sup>5</sup> Art.697n - [https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317\\_321\\_377/en#a773](https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en#a773)

<sup>6</sup> Art.704 (1)(14) - [https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317\\_321\\_377/en#a773](https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en#a773). Pentru mai multe detalii a se vedea Lexology, New Corporate Law: Arbitration Clause in the Articles of Incorporation (no.16), Vischer AG Blog, 18 octombrie 2022.



Inițial, aceste liste erau identice. Băncile, societățile de asigurare și alți emitenți cotați la bursă urmau să transmită registrul deținătorilor valorilor mobiliare către DCU până la 01.05.2019 și 15.12.2019 respectiv, iar restul emitenților urmau să transmită registrul deținătorilor valorilor mobiliare către DCU până la 15.12.2020, BNM având dreptul de a prelungi acest termen **până la 15.12.2022**.

Prin Hotărârea CNPF nr. 10/2 din 09.03.2020, a fost aprobat programul de transmitere către DCU a registrelor deținătorilor valorilor mobiliare ultimei categorii de emitenți (dar care nu includea toți emitenții).

Conform art. 47 din Legea nr. 234/2016, pierderile financiare ale societăților de registru, care anterior prestau servicii de tinere a registrelor deținătorilor valorilor mobiliare ale acestor emitenți, urmau să fie compensate din bugetul de stat (normă care înțelegem că nu a fost respectată).

În acest context, prin Legea nr. 322 din 08.12.2022 (în vigoare din 15.12.2022), lista emitenților care **sunt obligați** să transmită registrul deținătorilor valorilor mobiliare către DCU a fost scurtată (în ultima categorie au fost păstrați emitenții în care statul deține cotă de participare în capitalul social și emitenții care se încadrează în categoria **entităților mari**, potrivit Legii contabilității și raportării nr. 287/2017).

Ținând cont de cele expuse, grupul de lucru pentru elaborarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea relațiilor între asociații/fondatorii societăților comerciale), a propus excluderea din lista emitenților care **sunt obligați** să transmită registrul deținătorilor valorilor mobiliare către DCU a emitenților care se încadrează în categoria **entităților mari**, potrivit Legii contabilității și raportării nr. 287/2017, apreciind asemenea obligație drept o imixtiune în activitatea de întreprinzător și contrară acquis-ului comunitar.

Astfel, Regulamentul (UE) nr. 909/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind îmbunătățirea decontării titlurilor de valoare în Uniunea Europeană și privind depozitarii centrali de titluri de valoare și de modificare a Directivelor 98/26/CE și 2014/65/UE și a Regulamentului (UE) nr. 236/2012 stabilește cerințe uniforme pentru decontarea instrumentelor financiare în Uniune, precum și norme referitoare la organizarea și activitatea depozitarilor centrali de titluri de valoare (CDS-uri).

Conform art. 3 par. (2) din acest Regulament, titlurile de valoare relevante se înregistrează prin înscriere în cont la un CSD în cazul în care o tranzacție cu valori mobiliare este realizată într-un loc de tranzacționare. Conform Directivei 2014/65/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind piețele instrumentelor financiare și de modificare a Directivei 2002/92/CE și a Directivei 2011/61/UE, prin loc de tranzacționare se înțelege o piață reglementată, un MTF (sistem multilateral de tranzacționare) sau un OTF (sistem organizat de tranzacționare).

Recitalul (11) al Regulamentului (UE) nr. 909/2014 explică mai departe că: **“Prezentul regulament nu ar trebui să impună tipul de instituție care să realizeze înscrierea în cont a titlurilor de valoare la emitere, ci ar trebui să permită mai curând diferitelor părți interesate, inclusiv operatorilor de registru, să îndeplinească această funcție**. Totuși, **de îndată ce tranzacțiile cu aceste titluri de valoare vor fi executate în locurile de tranzacționare reglementate** prin Directiva 2014/65/UE și prin Regulamentul (UE) nr.



600/2014 sau constituite ca garanție în condițiile prevăzute de Directiva 2002/47/CE a Parlamentului European și a Consiliului, **titlurile de valoare respective ar trebui să fie înscrise în cont într-un sistem de tip CSD** pentru a se asigura, inter alia, că toate aceste titluri de valoare pot fi decontate printr-un sistem de decontare a titlurilor de valoare”.

Prin urmare, legislația comunitară prevede expres că legea nu ar trebui să impună tipul de instituție care să realizeze ținerea registrelor deținătorilor valorilor mobiliare, ci ar trebui să permită mai curând diferitelor părți interesate, inclusiv societăților de registru, să îndeplinească această funcție, cu excepția cazului în care valorile mobiliare sunt admise la bursă.

Din păcate, această inițiativă de liberalizare a reglementării relațiilor corporative și de acordare a unei libertăți mai mari acționarilor/asociaților societăților comerciale în organizarea propriei afaceri a fost contestată și exclusă din proiect.

Motivele invocate de către autoritățile care pledează pentru excluderea inițiativei nu le considerăm convingătoare:

- 1) Argumentul că Regulamentul (UE) nr. 909/2014 nu exclude dreptul statului de a stabili și alte categorii de emitenți care sunt obligați să transmită registrul deținătorilor valorilor mobiliare către DCU nu corespunde recitalului (11), care prevede expres că: **“Prezentul regulament nu ar trebui să impună tipul de instituție care să realizeze înscrierea în cont a titlurilor de valoare la emitere, ci ar trebui să permită mai curând diferitelor părți interesate, inclusiv operatorilor de registru, să îndeplinească această funcție”**;
- 2) Cu referire la argumentul că această obligație a fost stabilită de comun acord cu FMI, CNPF și DCU, menționăm că mediul de afaceri, care este vizat de această obligație, nu a fost consultat și nu a participat la aceste discuții; respectiv nu cunoaște conținutul acestor discuții, inclusiv care a fost poziția tuturor actorilor și care ar fi fost această poziție dacă mediul de afaceri ar fi avut posibilitatea de a-și prezenta argumentele.
- 3) Argumentul că transmiterea obligatorie a registrelor deținătorilor valorilor mobiliare ale entităților mari către DCU este necesară pentru minimizarea riscurilor aferente tinerii registrelor respective reprezintă în opinia noastră mai degrabă o imixtiune în activitatea de întreprinzător. Aceste entități nu desfășoară activități pe piața financiară bancară sau nebanară și sunt deținute de un număr limitat de investitori calificați, care sunt capabili să-și evalueze riscurile și să decidă de sine stătător cum le tratează. Faptul că acești investitori au ales să nu-și transmită registrele deținătorilor valorilor mobiliare către DCU este o decizie pe care statul, în conformitate cu principiul economiei de piață (de neintervenție în situațiile în care nu există un eșec al pieței), ar trebui să o respecte. De notat că lipsa obligației respective nu împiedică entitățile mari să decidă oricând în mod benevol transmiterea registrelor deținătorilor valorilor mobiliare către DCU.
- 4) Argumentul că anularea obligației de transmitere a registrelor deținătorilor valorilor mobiliare ale entităților mari către DCU nu contribuie la eficientizarea sau facilitarea tinerii acestor registre este de asemenea contestabil. Taxele pentru serviciile prestate de DCU sunt considerabil mai mari



decât cele stabilite pentru serviciile societăților de registru (de exemplu, taxa minimă pentru înregistrarea transferului valorilor mobiliare în urma unei tranzacții de vânzare-cumpărare constituie 3000 lei de la fiecare parte în cazul DCU și 1000 lei de la fiecare parte în cazul societăților de registru). În plus, numărul mare de clienți pe care îi deservește DCU (bănci, societăți de asigurare, societăți cotate la bursă) face serviciile acesteia să fie mai puțin accesibile față de serviciile societăților de registru.

- 5) Argumentul că expirarea termenului de executare a normei juridice care stabilește obligația respectivă nu ar permite modificarea acestei norme este combătut de practica legislativă anterioară, inclusiv prin Legea nr. 322 din 08.12.2022 menționată mai sus, prin care aceeași normă a fost modificată după expirarea acestui termen. În plus, am remarcat mai sus că nu toate entitățile mari și-au transmis registrele deținătorilor valorilor mobiliare către DCU, iar altele ar putea dori să le transmită înapoi către societățile de registru.

Mizăm pe faptul că Parlamentul și Guvernul vor rămâne fideli principiilor economiei de piață și excluderii amestecului excesiv în activitatea de întreprinzător, în spiritul inițiativelor sale recente.

Vă mulțumim pentru colaborare și vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice informații suplimentare.

Cu respect,

**Mila Malairău**

Director Executiv

A.P. „Camera de Comerț Americană din Moldova”